

Rafał Woźnica*

CARDERPLANET – PIONIERZY CYBERPRZESTĘCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ

Abstrakt

Przedmiotem badań w niniejszym artykule jest forum CarderPlanet funkcjonujące w latach 2001 – 2004. Była to pierwsza strona internetowa mająca charakter forum międzynarodowego/multijęzycznego, na której cyberprzestępcy posiadający różnorakie umiejętności bądź dobra, konkurowali zgodnie z prawem popytu i podaży. CarderPlanet było jednak nie tylko swoistym centrum handlowym dla cyberoszustów, ale oferowało również zabezpieczenie transakcji przeprowadzonych za pośrednictwem tej strony. W artykule analizie poddano strukturę organizacji, leżącą u podstaw sieci społecznych oraz kontroli formalnej i koordynacji na forum. Przedstawione zostały także mechanizmy, które CarderPlanet zastosowało rozwiązując problem deficytu zaufania. Dzięki nim zminimalizowano związane z tym koszty transakcji w stopniu umożliwiającym nielegalny handel.

146

Słowa kluczowe

CarderPlanet, cyberprzestępczość, czarny rynek, oszustwa internetowe

Możliwości jakie stwarza internet zmieniły wiele zasad dotychczas rządzących prowadzeniem działalności gospodarczej, zwiększając szybkość, łatwość i zakres, z jakimi transakcje mogą być prowadzone, powodując tym samym obniżenie wielu kosztów. Błyskawiczny rozwój internetu oraz postępująca cyfryzacja działalności gospodarczej doprowadziły do pojawienia się nowego rodzaju przestępców. Odkryli oni bowiem, że internet zapewnia również nowe możliwości i korzyści dla nielegalnego biznesu.

* dr Rafał Woźnica – adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zainteresowania badawcze koncentruje na zagadnieniach transnarodowej przestępczości zorganizowanej oraz problemach bezpieczeństwa międzynarodowego w regionie Bałkanów.

Bez wątpienia cyberprzestępczość jest zjawiskiem stale rosnącym i przynoszącym coraz większe szkody. Nie dziwi więc, że sposoby działania oraz skutki (ekonomiczne, polityczne i społeczne) działalności cyberprzestępców w ostatnich latach przykuwają znaczną uwagę osób prywatnych, firm oraz rządów, obawiających się o bezpieczeństwo swoich systemów, sieci, czy infrastruktury teleinformatycznej.

Bezsprzecznie cyberprzestępczość jest także coraz lepiej zorganizowana. Jak w każdym innym rodzaju działalności biznesowej – zgodnej z prawem czy nielegalnej – dzięki zorganizowaniu, osoby zaangażowane mogą podnosić swoje zyski i zmniejszać ryzyko. Większe zasoby funduszy, technologii, wiedzy i umiejętności, które wynikają ze współpracy i połączenia sił, sprawiają, że ich działania są bardziej wydajne i skuteczne. Nagrodą za podejmowane wspólne wysiłki jest zmniejszenie ryzyka wykrycia nielegalnej działalności oraz osiągnięcie znacznie wyższych zysków, aniżeli w przypadku działania samodzielnego.

Wobec powyższego nie powinno dziwić, że w pierwszej dekadzie dwudziestego pierwszego wieku charakter cyberprzestępczości uległ radykalnej zmianie. Została ona przekształcona z luźnej aktywności jednostek zajmujących się chaotyczną działalnością kryminalną, w zorganizowany proceder przestępczy, w którym członkowie pełnią wyznaczone i wyspecjalizowane funkcje – zajmują się spamowaniem, tworzeniem wirusów, kontrolowaniem botnetów, praniem pieniędzy oraz wieloma innymi czynnościami pozwalającymi na funkcjonowanie cybernetycznego świata przestępczego.

Badania wykazały, że osoby zaangażowane w działalność przestępczą w internecie, mogą organizować się za pośrednictwem wyspecjalizowanych forów (Holt, Lampke 2010, Peretti 2008, Kshetri 2010, Holt 2013, Yip, Shadbolt, Webber 2013). Niektóre z nich są otwarte dla każdego, kto jest zainteresowany danego rodzaju nielegalną działalnością. Częściej są one chronione oraz dostępne tylko dla wybranej grupy osób.

Przedmiotem badań w tym artykule naukowym będzie forum CarderPlanet funkcjonujące w latach 2001 – 2004. Była to jedna z pierwszych stron internetowych (pierwsza mająca charakter forum międzynarodowego/multijęzycznego), na której cyberprzestępcy posiadający różnorakie umiejętności bądź dobra, konkurowali zgodnie z prawem popytu i podaży. CarderPlanet było jednak nie tylko swoistym centrum handlowym dla cyberoszustów, ale oferowało również zabezpieczenie transakcji przeprowadzonych za pośrednictwem tej strony. Anonimowość w Internecie powoduje brak wiedzy z kim tak naprawdę robi się interesy, stwarzając tym samym ogromny deficyt zaufania. Gwarancje oferowane przez CarderPlanet stały się natomiast „substytutem zaufania”.

Poprzez gwarancję rzetelności, nadzorując transakcje i oferując ochronę przed nieuczciwym kontrahentem, forum przyczyniło się do rozwoju cyberprzestępczości na skalę przemysłową.

Rozważania dotyczące CarderPlanet rozpoczęte zostaną od przedstawienia Czytelnikowi czym jest carding i jak przebiega ten proceder przestępczy. Następnie analizie poddano strukturę organizacji, leżącą u podstaw sieci społecznych oraz kontroli formalnej i koordynacji na forum. W artykule przedstawione zostaną także mechanizmy, które CarderPlanet zastosowało rozwiązując problem deficytu zaufania. Dzięki nim zminimalizowano związane z tym koszty transakcji w stopniu umożliwiającym nielegalny handel.

Podstawową trudnością w procesie badawczym nad nielegalnymi rynkami jest dostęp do wiarygodnych źródeł materiału badawczego. Ustalone źródła informacji o przedmiocie badań w możliwie najpełniejszy sposób odpowiadać mają kryterium autentyczności i wiarygodności. W związku z powyższym wykorzystano cztery podstawowe źródła. Forum CarderPlanet zostało zamknięte w czerwcu 2004 roku. W efekcie badacz nie posiadał luksusu dostępu do pełnego zapisu forum. Podstawę do badań stanowiła analiza treści archiwum forum Carderplanet.com z dnia 31 lipca 2004 r. umieszczona na witrynie <http://carderplanet.priv8.us/>¹. Pozwoliła ona na zebranie odpowiedniego materiału badawczego, który stanowił bazę faktyczną (źródłową) badań. Wykorzystano także wiedzę wynikającą z praktyki organów ścigania (dane zawarte w aktach postępowania karnego wobec Romana Vegi ps. Boa, jednego z liderów CarderPlanet). Autor wykorzystał także wywiady, których w 2002 i 2003 r. udzielił Dmitry Gołubow, ps. Script, założyciel i przywódca badanego forum. Badacz dokonał także przeglądu literatury związanej z tematem, w tym książek, raportów i artykułów prasowych.

148

Branża²

Carding jest terminem używanym w świecie przestępczości internetowej na wszelkie działania obejmujące bezprawne wykorzystanie danych osobowych pobranych z kart bankowych i kart kredytowych (Peretti 2008: 380). Wraz ze wzrostem liczby kart w światowym obiegu

¹ Jeśli nie zaznaczono inaczej wszystkie informacje zawarte w niniejszym tekście pochodzą z analizy wspomnianego źródła.

² Śródtytuły pochodzą z monografii Diego Gambetty, *The Sicilian Mafia. The Business of Private Protection*.

oraz rosnącym wykorzystaniem internetu dla dokonywania zleceń płatniczych stworzony został również nowy rynek przestępczy, czyli nielegalny handel danymi finansowymi i/lub prywatnymi dzięki którym mogły zostać przeprowadzone nieuprawnione transakcje lub płatności. Według Raportu Symantec z 2010 r. 22% „towarów i usług” oferowanych na czarnym rynku komputerowym stanowią dane dotyczące kart kredytowych (Symantec Corporation, 2010). W przeciwieństwie do innych rodzajów kradzieży tożsamości, carding dotyczy dużej skali kradzieży i wiąże się niejednokrotnie z tysiącami ofiar przestępstwa (Affidavit in Support of Arrest Warrant at 6).

Pozyskiwanie tych danych odbywa się generalnie na trzy sposoby. Skimming polega na pobraniu danych bezpośrednio z karty poprzez zmanipulowane czytniki kart umieszczone w bankomatach lub terminalach płatniczych, tzw. skimmery (niewielkie urządzenia potrafiące odczytać i zapamiętać dane zawarte na pasku magnetycznym karty kredytowej). W przypadku phishingu, przestępca włamuje się do komputerów niczego nie podejrzewających klientów za pomocą złośliwego oprogramowania (malware). Zapewnia to dostęp do komputera i umożliwia obserwację wszystkich ruchów ofiary. W chwili, gdy klient rozpoczyna sesję bankowości online, cyberprzestępca uzyskuje dane dotyczące loginu i hasła do konta bankowego. Najczęściej jednak carderzy zakupują masowo potrzebne informacje od crackerów, którzy kradną je od podmiotów posiadających duże ilości informacji dotyczących kart kredytowych i/lub rachunków bankowych, a więc od instytucji finansowych, dostawców usług, sklepów online, agencji rządowych. Powiązanie takich systemów komputerowych umożliwia crackerom uzyskanie informacji o ogromnej ilości rachunków finansowych.

Cyberprzestępcy (carderzy, crackerzy) doskonale zdają sobie sprawę, w jaki sposób zminimalizować ryzyko wykrycia przez organy ścigania. W tym celu wykorzystują wyrefinowane metody działania. Doświadczeni crackerzy, którzy weszli w posiadanie danych kart kredytowych, nie realizują ich osobiście. Pomimo, że takie rozwiązanie jest najprostsze i najbardziej kuszące, wolą sprzedać bazę skradzionych danych kart kredytowych osobom, które specjalizują się w przejmowaniu środków z rachunków bankowych. Rozwiązanie to pozwala crackerowi na wzbogacenie się bez podejmowania dodatkowego ryzyka. Dopiero przestępcy, którzy weszli w posiadanie możliwych do wykorzystania danych, stają przed koniecznością wypłaty środków pieniężnych. Jednak również oni, nie czynią tego osobiście. Na tym etapie do gry wchodzi tzw. „słupy”, czyli osoby, które wykorzystują zasoby pieniężne znajdujące się na kartach kredytowych lub rachunkach bankowych (np. poprzez dokonywanie przelewów międzynarodowych, wypłacenie

pieniędzy, wysyłkę zakupionych nielegalnie towarów), a następnie po odjęciu swojej części przekazują pieniądze dalej za pośrednictwem firm zajmujących się międzynarodowym transferem gotówki. Osoby uczestniczące w tej fazie przestępstwa mogą być dobrze poinformowane i w pełni świadome swoich zorganizowanych działań lub też być naiwnymi ofiarami nieświadomie uczestniczącymi w całym procederze. Ostatecznie „słupy” przekazują pieniądze do swoich zleceniodawców wykorzystując do tego instytucje finansowe oferujące międzynarodowe przekazy pieniężne (m.in. Western Union, Webmoney).

Wszystkie osoby świadomie zaangażowane w opisany wyżej proceder nazywane są carderami. Carderzy często są członkami jednej lub więcej stron internetowych funkcjonujących jako forum, które ułatwiają kupno i sprzedaż m.in.: skradzionych numerów kart kredytowych i debetowych, „skradzionych tożsamości”, fałszywych dokumentów, złośliwego oprogramowania itp. (Holt, Lampke 2010: 49). Jak tłumaczył Script (twórca CarderPlanet) „w swojej pracy carder może specjalizować się w jednej czy kilku dziedzinach. Jednak nie ma uniwersalnych carderów. Wcześniej czy później carder będzie potrzebował pomocy innej osoby. Dlatego właśnie potrzebne są grupy i sieci, w których ludzie wymieniają się informacjami” (Kramarenko, 2003). W innym wywiadzie Script podkreślał jednak, że cyberprzestępcy, a więc spammerzy, skimmerzy, carderzy „nie gromadzą się w stada, każdy pracuje sam, na swój własny rachunek” (Нефедова, 2006). Twórca CarderPlanet porównywał ich do wilków samotników.

150

Jaką więc rolę miało pełnić CarderPlanet? Podstawowa funkcja polegała na tym, że forum stanowiło targowisko, na którym można było sprzedać i kupić skradzione dane. Dotychczas wymiana niezbędnych informacji odbywała się zazwyczaj podczas indywidualnych czatów ICQ lub IRC. CarderPlanet zapewniła cyberprzestępcom strukturę, której dotąd brakowało, pozwalając im tworzyć grupy ad hoc, aby łatwiej popełniać przestępstwa. Forum stało się także miejscem, które Howard Abadinsky (1983: 29) nazywa „właściwymi punktami” – są to miejsca gdzie zawodowi przestępcy mogą spotkać się ze sobą, a które następnie stają się kluczowe dla przestępczości. Przestępcy gromadzą się w takich miejscach dla relaksu, w celu wymiany informacji, aby kupić i sprzedać skradzione rzeczy itp. Działania te mogą mieć miejsce, na przykład w restauracjach, które znajdują się w rękach danej zorganizowanej grupy przestępczej. Jednak od kiedy w cyberprzestrzeni istnieją fora carderów fizyczne miejsce nie jest niezbędne.

Z punktu widzenia organów ścigania takie miejsca powinny być zdecydowanie zwalczane. Jednak zamknięcie lokalu działającego w świecie realnym jest znacznie łatwiejsze od wirtualnego. Wynika to

choćby z faktu, że serwery forum sytuowane były w krajach, które nie współpracowały z organami ścigania USA, czy krajów członkowskich UE (Ukraina, Federacja Rosyjska, Wietnam). Jest to bez wątpienia korzystne dla sprawców. Jednak istnienie forum niesie za sobą szczególnie niedogodności. Każdy kontakt, każdy post i dyskusja zostają zachowane i dostępne dla osób, które wiedzą gdzie i jak szukać.

Rynek

CarderPlanet rozpoczął swoją działalność w maju 2001 roku. Według amerykańskich śledczych założycielami grupy byli hakerzy wywodzący się z Ukrainy, chociaż wielu czołowych członków forum pochodziło z Rosji. Wart podkreślenia jest fakt, że w owym czasie ukraiński system prawny nie przewidywał kar za przestępczość komputerową, w związku z tym nie było również odpowiednich służb zwalczających ją. Zwiększało to poczucie bezpieczeństwa i bezkarności wśród crackerów (Glenny 2011: 50).

Decyzję o otwarciu forum podjęła grupa nazywająca siebie Międzynarodowym Sojuszem Carderów. Na jednym z jej spotkań zorganizowanym w Odessie postanowiono o utworzeniu strony skupiającej nie tylko carderów z obszaru dawnego Związku Sowieckiego, lecz anglojęzycznego forum, którego członkami mogli zostać carderzy mieszkający w każdym zakątku globu³. Carderplanet.com rozpoczął agresywną kampanię reklamową, umieszczając na innych stronach internetowych krótkie, animowane filmiki z treścią: *Poszukujesz profesjonalnych rozwiązań? Odkryj potęgę technologii... Chcesz zmienić swoje życie? Stań się jednym z nas. Zrzuty. Karty kredytowe. Źródłem Twojego bogactwa. Drużyna na której możesz polegać. Wszystko czego potrzebujesz do biznesu. CarderPlanet jedyne rozwiązanie* (f-secure.com). Kampania okazała się niezwykle skuteczna, w jej efekcie setki internetowych oszustów z całego świata w krótkim czasie dołączyły do strony. Reklama na ogólnodostępnych witrynach spowodowała jednak efekt uboczny w postaci „masowego napływu amatorów, którzy tylko zaśmiecali forum” (Kramarenko 2003). Administratorzy CarderPlanet zaczęli więc dokonywać selekcji użytkowników forum, blokując dostęp m.in. ripperom⁴. Jedno z podstawowych praw brzmiało *CarderPlanet – niepodległa republika. Administracja zastrzega sobie prawo wydawania wiz i może bez wyjaśnienia odmówić przedłużenia wizy*

³ W marcu 2003 roku otwarto sekcję języków: chińskiego, japońskiego i koreańskiego.

⁴ Ripper - osoba świadcząca usługi na niskim poziomie lub nie świadcząca usług pomimo pobranej zapłaty. W języku carderów – oszust.

każdego obywatela (<http://carderplanet.priv8.us/Wc15f5af36a2bc.html>). Z kolei użytkownicy publikujący bezpłatnie przydatne artykuły informacyjne lub edukacyjne, bardzo szybko zyskiwali prestiż oraz awansowali w hierarchii forum (bugtraq.ru).

CarderPlanet od początku swego istnienia było organizacją posiadającą strukturę hierarchiczną. Na jej szczycie stał pomysłodawca i twórca forum – Script, posiadający rangę Ojca Chrzestnego (Godfather). Kluczowe decyzje podejmowała „rodzina”, do której oprócz Ojca Chrzestnego należało sześciu carderów⁵. Członkowie rodziny stanowili grupę osób zaufanych, już wcześniej współpracujących ze sobą. Przynależność do tej elitarnej grupy owocowała rangą „don” na forum. Funkcję prawej ręki Scripta pełnił King_Arthur posiadający rangę „Capo Bastone”. Capo Bastone nazywany był przyjacielem rodziny, nie wchodził jednak w jej skład⁶. Szczebel niżej znajdowała się ranga Gabellotto⁷ – sędziego, rozstrzygającego spory i odpowiadającego za bezpieczeństwo. Funkcję Consigliere (Contabile) – doradców rodziny, pełniło dwóch użytkowników (RioRita oraz admin). Tytuł „Capo di Capi” otrzymywały profile, których zadaniem było udzielanie pomocy pozostałym użytkownikom forum⁸. Niezwykle istotną rolę pełnili moderatorzy, którym nadano rangę „Giovane d’Honore”⁹. Należało do nich dbanie o porządek na forum, posiadali również prawa do usuwania postów oraz tematów. Użytkownicy, którzy zdaniem administracji CarderPlanet mogli w przyszłości uzyskać jeden z powyższych statusów i w ten sposób stać się częścią zespołu zarządzającego stroną, posiadali status „Capo”. Pozostali zarejestrowani użytkownicy forum posiadali rangę „Sgarrista”.

Wraz z rozwojem usług oferowanych przez CarderPlanet na stronie pojawiły się nowe rangi:

1. Reviewed vendor – ranga oznaczająca, że usługi tego użytkownika zostały przetestowane przez administrację. Osoba posiadająca ten status nie musiała być członkiem CarderPlanet (weryfikacja następowała poprzez wymianę wiadomości prywatnych, lub posiadane konto np. na e-Bay)

2. Unresolved vendor – nadawana profilowi, który posiadał status Reviewed vendor, lecz stracił go w wyniku skarg innych użytkowników

⁵ Byli to: =XXX=, RyDen, EXCHANGER, Pan Kohones, vvc3, Boa.

⁶ King_Arthur był bliskim zaufanym Scripta, do CarderPlanet dołączył jednak dopiero w marcu 2002 r., prawdopodobnie dlatego nie należał do „rodziny”.

⁷ Rangę tę posiadali: *hash* oraz stran.

⁸ Status Capo di Capi posiadało 22 użytkowników.

⁹ Użytkownicy: Monk, theraider, NS, Diesel, yegg.

forum. Jeśli problem z klientem nie został rozwiązany w ciągu 14 dni, profilowi nadawano rangę „ripper”.

3. Scum of Society – nadawany użytkownikowi obrażającemu innych.

4. Woodepecker (Дятел) – nadawany osobom zaśmiecającym forum, spamującym, utrudniającym dyskusję innym użytkownikom forum itp.

5. Ripper – osoby, którym udowodniono, że oszukali innych członków CarderPlanet.

Intrygującym jest fakt, że różniąc się zasadniczo od tradycyjnych włoskich organizacji przestępczych (pod względem społecznym, kulturowym, psychologicznym) przywódcy CarderPlanet zapożyczyli strukturę oraz nomenklaturę dotyczącą struktury od mafii sycylijskiej. Zapożyczenie formy organizacji niesło za sobą pewne oczywiste korzyści. Hierarchiczna struktura forum pozwoliła na centralizację władzy. Jak wynika z analizy treści forum, zakres uprawnień oraz funkcji przypisanych każdej roli w hierarchii były ściśle przestrzegane. Jest to istotne, ponieważ pozwalała by wszystkie kluczowe decyzje podejmowały wyższe szczeble hierarchii. Hierarchia stanowiła jasny i wyraźny sposób komunikowania wiarygodności użytkownika w oparciu o posiadane przez niego prawa. Jasnym było, że Script jako właściciel CarderPlanet, był również ostatecznym decydem. Rodzina i jej doradcy postrzegani byli jako najbardziej zaangażowani w forum, dlatego ich niezawodność była oczywista dla użytkowników CarderPlanet. Pozwala to na pojawienie się zależności pomiędzy szczeblem zajmowanym w hierarchii organizacji, a poziomem wstępnego zaufania do danej osoby (Gambetta 2000: 219). Dlatego hierarchiczne zarządzanie CarderPlanet po pierwsze, zapewniło wyraźny podział obowiązków, tym samym zmniejszając koszty koordynacji. Po drugie, ułatwiło budowę zaufania do administracji wśród cyberprzestępców.

Ochrona przed konkurencją

Dla cyberprzestępców anonimowość w Internecie oferuje nie tylko szanse, ale również wyzwania. Brak wiedzy z kim tak naprawdę robi się interesy, stwarza ogromny deficyt zaufania, powodując tym samym bardzo niestabilne środowisko transakcji. Internetowy przestępca najbardziej obawia się tego, że mógłby zostać oszukany przez innego przestępcę. Należy więc spodziewać się, że oszuści w tej sytuacji będą działać samodzielnie. Jak jednak zostało już zauważone w niniejszym opracowaniu, branża carderów, ze względu na swoją specyfikę wymaga

współdziałania. W konsekwencji istniejący wzajemny brak zaufania tworzy popyt na gwarancje dla obu stron.

CarderPlanet rozwiązał problem polegający na braku zaufania proponując płatne usługi – serwis gwarancyjny. Polegał on na sprawdzeniu zgodności transakcji ze wszystkimi jej warunkami. Sprzedający dostarczał „recenzentowi” próbkę swojego produktu (np. kilkanaście numerów kart kredytowych wraz z numerami PIN), w tym samym czasie potencjalny kupiec deponował u niego pieniądze. „Recenzent” sprawdzał, czy oferowany towar jest zgodny z umową. Jeśli zgodnie z zapewnieniami sprzedającego pozwalał on uzyskać pieniądze, przesyłał mu pieniądze, natomiast kupującemu – towar. Dzięki temu administratorzy forum gwarantowali zabezpieczenie transakcji przeprowadzonych za pośrednictwem CarderPlanet, stając się gwarantem jakości i wypłacalności, jednocześnie pobierając przy tym 10% prowizji. Należy podkreślić, że bez interwencji ze strony „recenzenta” strony mogłyby nie osiągnąć porozumienia i rynek by się nie rozwijał.

154

Prawo pośredniczenia w transakcjach posiadało zaledwie kilku członków administracji¹⁰, przez co serwis gwarancyjny był usługą skierowaną do określonej liczby użytkowników. Pojawia się więc pytanie, czy szefowie CarderPlanet nie powinni zaoferować swoich usług wszystkim sprzedającym i kupującym na forum. Od każdego z nich mogliby pobierać prowizję, co przyniosłoby większe zyski. Zwiększyłoby też poziom zaufania, co skutkowałoby wzrostem obrotów. Odnaleźć można przynajmniej kilka powodów dla których takie działanie byłoby nierozważne. Jednym z nich jest problem skali. Jeśli usługi skierowane byłyby do zbyt dużej liczby użytkowników, to administracja miałaby problem z egzekwowaniem swojej prowizji, przez co ci unikałoby płacenia. Po drugie, pojawiłby się problem z kontrolą wszystkich transakcji, którym zapewniono gwarancje i tym samym CarderPlanet ryzykowałoby utratę reputacji, w sytuacji gdyby ktoś sprzedał trefny towar. Ponadto gwarancja udanej transakcji nie może być skierowana do wszystkich. Uczestnicy transakcji powinni bowiem żyć w świadomości, że dobry interes zrobili dzięki CarderPlanet, a nie dzięki uczciwości partnera, bo taka sytuacja doprowadziłaby do budowy zaufania między nimi. Dlatego administratorzy mieli wręcz interes w tym, by część transakcji była nieudana, bowiem w ten sposób mogli utrzymywać pewien określony poziom braku zaufania na forum.

¹⁰ Byli to: Script, admin, Developer4cc, Fargo, kerberos, kysersose187, King_Arthur oraz =XXX=.

Podsumowanie

Po aresztowaniu Boa (w marcu 2003 r.) oraz rezygnacji Scripta z prowadzenia strony (wiosną 2004 r.), King_Arthur 31 lipca 2004 r. zamknął CarderPlanet. W ciągu niemal trzech lat funkcjonowania ponad 7000 użytkowników napisało 72075 postów. Analiza treści archiwum forum wykazała, że miało ono wielkie znaczenie nie tylko jako czarny rynek pozyskanych nielegalnie danych. Carding narzuca konieczność podziału pracy, a prawie każdy etap wymaga szczególnych umiejętności, posiadanych przez specjalistów w danej dziedzinie. Specjaliści nie znają swoich prawdziwych tożsamości, dlatego mogą odnaleźć współpracowników na forach takich jak CarderPlanet. To wirtualne miejsce stało się więc punktem, w którym wymieniano informacje, planowano i realizowano projekty przestępcze, czy wymieniano nielegalne towary i/lub usługi. Każdy, kto został dopuszczony do forum, tym samym otwierał drzwi do ogromnego źródła kontaktów w świecie carderów.

CarderPlanet było pierwszym forum, które zastosowało usługę serwisu gwarancyjnego. Zapewniając rzetelność i bezpieczeństwo transakcji przyciągnęło do siebie wielu carderów funkcjonujących dotychczas na innych, lokalnych stronach. Dzięki temu, forum stało się najdynamiczniej rozwijającą się społecznością cyberprzestępczą. Z czasem (prawdopodobnie latem 2002 r.) członkostwo w CarderPlanet stało się przywilejem. To administracja forum podejmowała decyzję o zarejestrowaniu nowego użytkownika i tym samym przyjęciu w swoje szeregi nowego członka. W efekcie członkami tej społeczności stawały się jedynie osoby posiadające wymagane umiejętności.

Joseph Menn (2010: 174) w swojej pracy *Fatal system error* zwraca uwagę, że: „prawie każdy z głównych graczy w dzisiejszym świecie cyberprzestępczości zaczynał na tej stronie. Wiele osób, które wówczas pełniły nieznaczące funkcje, to obecnie najważniejsi hakerzy, carderzy oraz osoby zajmujące się praniem pieniędzy w świecie wirtualnym”.

Bibliografia

- Abadinsky, Howard (1983), *The criminal elite: professional and organized crime*, Westport: Greenwood Press.
- Affidavit in Support of Arrest Warrant at 6, United States v. Vega, Case No. 1:07-MJ-00942-KAM*, s. 6, [online] <https://cis.uab.edu/forensics/blog/RomanVega.Complaint.2007.pdf> [23 sierpnia 2014].

- <http://carderplanet.priv8.us/> [23 sierpnia 2014].
- Gambetta, Diego (1993), *The Sicilian Mafia. The Business of Private Protection*, Cambridge and London: Harvard University Press.
- Gambetta, Diego (2000), *Can We Trust Trust?*, [w:] Diego Gambetta (red.) *Trust: Making and Breaking Cooperative Relations*, Oxford: University of Oxford, s. 213 – 237.
- Glenny, Misha, (2011), *Darkmarket: Cyberthieves, Cybercops and You*. London: The Bodley Head.
- Holt, Thomas J. and Lampke, Eric (2010), *Exploring stolen data markets online: products and market forces*, "Criminal Justice Studies", 23 (1), s. 33–50.
- Holt, Thomas J. (2013), *Examining the Forces Shaping Cybercrime Markets Online*, "Social Science Computer Review", 31(2), s. 165–177.
- Kramarenko, Dmitri (2003), Interview with a carder [online], http://www.crime-research.org/interviews/Interview_carder2 [23 sierpnia 2014].
- Kshetri, Nir (2010), *The Global Cybercrime Industry. Economic, Institutional and Strategic Perspectives*, Berlin and Heidelberg: Springer Verlag.
- Menn, Joseph (2010), *Fatal system error: the hunt for the new crime lords who are bringing down the Internet*, New York: Public Affairs.
- Peretti, Kimberly (2008), *Data Breaches: What the underground world of "carding" reveals*, „Santa Clara Computer and High Technology Journal”, 25, s. 375–414.
- Symantec Corporation (2010), Symantec Internet Security Threat Report (2010), [online] http://www.symantec.com/threatreport/topic.jspid=fraud_activity_trends&aid=underground_economy_servers [23 sierpnia 2014].
- Yip Michael, Shadbolt Nigel, Webber Craig (2013), *Trust among Cybercriminals? Carding Forums, Uncertainty and Implications for Policing*, „Journal of Policing and Society”, 23 (4), s. 516–539.
- Нефедова Мария (2006), *Крестный отец кардинга* [online], Хакер, выпуск #114, стр. 68–71, <http://xakep.ru/issue/xa-114/> [23 sierpnia 2014].
- Планета СС. *Золотое время CarderPlanet*, [online] <http://bugtraq.ru/library/underground/planetacc.html> [23 sierpnia 2014].
- <http://www.f-secure.com/weblog/archives/555.swf> [23 sierpnia 2014].

Rafał Woźnica – assistant professor at the Institute of Political Science and International Relations of the Jagiellonian University, Kraków. His academic interest include: transnational organized crime industry and issues relating to the international security in the Balkans region.

Abstract

The main subject of the analysis is CarderPlanet forum available from 2001 to 2004. It was the first website designed as an international and multilingual space within which cybercriminals with various skills and goods could have competed according to the principles of the law of supply and demand. The CarderPlanet was not only a kind of trade center for carders, but it also served as a means of securing the transactions carried out via this website. The article explores the

organization structure underlying social networks, as well as the formal control and coordination system employed within the forum. It also presents the solutions developed by the CarderPlanet to handle the problem of a trust deficit, making possible the reduction of transaction costs to an extent allowing for illegal trade possible.

Keywords

CarderPlanet, cybercrime, black market, Internet frauds